

Kulturdepartementet
Postboks 8030 Dep
0030 Oslo

postmottak@kud.dep.no

Deres ref.: 10/5024 ME/M3 HHO:elt

Oslo, 13. januar 2014

Høring – forslag til endringer i produksjonstilskudd til nyhets- og aktualitetsmedier

Vi viser til høringsbrev av 2. desember 2013.

Konklusjon

Norsk Redaktørforening (NR) er skuffet over at Kulturdepartementet – i desember måned – legger frem et forslag til kutt i produksjonsstøtten som vil ha umiddelbare og til dels dramatiske konsekvenser for en rekke små og sårbare aviser. Vi mener derfor forslaget bør trekkes eller stilles i bero.

Generelt

Departementets forslag reiser to problemstillinger: hvordan virkemiddelapparatet skal innrettes, og hvordan endringer – hva enten det gjelder nivå eller innretning – skal utredes, vedtas og iverksettes.

NR er innforstått med at regjeringspartiene, forut for valget og i regjeringserklæringen, har varslet en gjennomgang av virkemiddelapparatet på mediesektoren. Det har vi heller ingenting i mot. Nesten alle bransjens rammevilkår er i endring; teknologi, brukermønstre, markedsbetingelser osv. Det er helt naturlig og nødvendig at også de statlige økonomiske virkemidlene blir gjenstand for en evaluering og vurdering. Knappt noen mener at disse rammevilkårene er hogd i stein. Etter vårt syn har da også regjeringen vist enkelte lovende tendenser til viktige reformer, for eksempel hva gjelder digital lavmoms og plattformnøytralisering av produksjonsstøtten.

Vi har samtidig tolket kulturministeren og regjeringen dit hen at man har tenkt å anlegge et langsiktig perspektiv på de endringer som måtte komme, i den forstand at endringer som kan gi dramatiske utslag for bransjen eller enkeltbedrifter skal utredes grundig, og at det skal lages overgangsordninger som gjør omstillinger mulige og håndterbare.

På NRs høstmøte 5. november sa kulturministeren blant annet at regjeringen ville legge vekt på ”gode og forutsigbare konkurransevilkår for norske mediebedrifter.” Riktignok understreket statsråden – hvilket allerede var kommunisert tydelig – at ”vi har en ambisjon om å se på omfanget og innretningen av støtten.” Terminologien indikerte imidlertid tydelig en viss

grundighet i det forestående arbeidet: ”Vi vil også se på behovet for endringer i innretningen og utformingen av tilskuddsordningen som kan sikre at pengene går dit behovet er størst.”

Det forslaget departementet nå fremmer kan medføre at et trettitalls lokalaviser, tre måneder inn i budsjettåret, får endret de totale rammevilkårene for inneværende års drift på en for mange svært dramatisk måte. Det er dessverre det motsatte av forutsigbarhet.

Ønsket om treffsikkerhet

I følge høringsnotatet er det et mål for departementet å gjøre støtteordningen ”mer treffsikker”. Det har vi forståelse for. Samtidig vil vi minne om at det er fort gjort å feilvurdere denne treffsikkerheten. En oversikt over de 30 avisene som i dag har et opplag på mellom 4.000 og 6.000 og følgelig vil omfattes av departementets nedskjæringsforslag, viser svært varierende økonomiske resultater, også når dagens produksjonstilskudd er regnet inn. Men selv for de avisene som har overskudd, vil et kutt være dramatisk. Flere aviser har kort vei fra et lite overskudd til et tilsvarende underskudd, og mange av avisene er – selv med produksjonstilskudd – avhengig av finansinntekter for å få regnskapet til å gå opp. I en situasjon hvor det er behov for betydelige midler til omstilling i retning av digital distribusjon og innovasjon, og hvor de digitale inntektsmodellene er mildt sagt usikre, er det siste disse avisene trenger reduksjoner i sitt økonomiske handlingsrom, slik at man tvinges ned på vippepunktet mellom over- og underskudd.

Vi stiller oss på denne bakgrunn undrende til at departementet mener dette er et svært ”treffsikkert” tiltak. Å hente inn 13 millioner kroner i tilskudd, ved å ramme hele 30 til dels svært sårbare aviser, kan kun kalles treffsikkert dersom målet er å skadeskyte.

Konsekvenser for journalistikken

Norske mediehus og redaksjoner har så langt gjennomgående taklet de store bransjeendringene offensivt, og uten å gå på akkord med redaksjonelle og journalistiske ambisjoner. Det er samtidig åpenbart at det går en grense for hvor langt de redaksjonelle ressurser kan presses uten at dette i bredde eller dybde vil ramme også den journalistiske kvaliteten. Dersom kulturdepartementet og regjeringen har som ambisjon og ønske å heve kvaliteten på norsk journalistikk og norske medier, så er det å spare 13 millioner kroner ved å ramme 30 viktige lokale nyhets- og debattarenaer etter vårt syn en noe merkelig tilnærming.

Norske lokalaviser, og norske redaksjoner generelt, jobber under høytrykk for å kunne omstille seg til digital publisering, for å kunne ta vare på de beste kjennetegnene ved den tradisjonelle journalistikken også i en digital verden, og ikke minst for å kunne utvikle nye journalistiske sjangre og formater som de digitale plattformene åpner for. Slike omstillingsfaser er imidlertid krevende, både faglig, organisatorisk og økonomisk. Vi mener det er en reell frykt for at departementets forslag – dersom det skulle gjennomføres – vil gjøre det enda vanskeligere for de avisene som rammes å klare omstillingen til bærekraftige journalistiske og kommersielle formidlings- og distribusjonsformer.

Avgrensninger

Det er forståelig at departementet til en viss grad ønsker visse avgrensninger med hensyn til hvilke mediehus innenfor ulike kategorier som kan motta støtte. Det er likevel et spørsmål om departementet ikke nå er i ferd med overdimensjonere disse virkemidlene. Det er allerede en rekke begrensninger på hvilke aviser som kan motta støtte (grense for overskudd på to millioner kroner, ikke mer driftsstøtte enn brukerbetalingsinntekter, ikke mer tilskudd enn 40 prosent av

driftskostnadene osv.) Disse virkemidlene alene sørger i stor grad for å oppfylle de målene som departementet mener å oppnå med nok en avgrensning, nemlig ut fra rene opplagstall.

Når departementet i tillegg ønsker å innføre et fast nominelt tak på 40 millioner kroner, mener vi det er både unødvendig ut fra departementets uttrykte formål, og uheldig ut fra det faktum at det hindrer vekst i de to av de avisene som er mest avhengige av produksjonsstøtten, og som samtidig er to av de mest markante meningsbærende premissleverandørene i det norske mediebildet.

Oppsummert

- Departementets forslag endrer rammevilkårene for 30 aviser midt i budsjettåret.
- Mange av disse avisene er i en svært sårbar situasjon, selv mange av dem som isolert sett driver med et lite overskudd
- Forslaget vil gi minimale besparelser og maksimal utrygghet for et stort antall aviser.
- Journalistisk kvalitet vil rammes i en periode med stor omstilling.
- De målene departementet ønsker å oppnå er allerede oppnådd gjennom andre avgrensninger.

Med vennlig hilsen
for Norsk Redaktørforening

generalsekretær